

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І. МЕЧНИКОВА

Кафедра теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

«*Вересень*» 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОЛІНГВІСТИКА У РУСЛІ СИНЕРГЕТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Рівень вищої освіти : Третій (освітньо-науковий)
Галузь знань : В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність : В11 Філологія
Освітня кваліфікація : Доктор філософії з філології
Освітньо-наукова програма: «Філологія»

Робоча програма навчальної дисципліни «Теолінгвістика у руслі синергетичних процесів». Одеса : ОНУ, 2025. 15 с.

Розробник:

Ніна КРАВЧЕНКО, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови.

Протокол № 1 від 28 серпня 2025р.

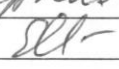
Завідувач кафедри Наталя БІГУНОВА

Погоджено з гарантом ОНП Філологія

 Валерія НЕКЛЕСОВА

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від "28" серпня 2025р.

Голова НМК Олена ГРИГОРОВИЧ

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Протокол № _____ від "____" _____ 20____р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної фонетики англійської мови

Протокол № _____ від "____" _____ 20____р.

Завідувач кафедри _____ (_____)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Денна форма навчання</i>	<i>Вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки Спеціальність В11 Філологія Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий) Рівень вищої освіти: Третій (освітньо-науковий)	<i>Вибіркова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	1-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	2-й
		<i>Лекції</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Практичні</i>	
		12 год.	12 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		66 год.	66 год.
		Форма підсумкового контролю: Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – ознайомити аспірантів з основними положеннями синергетики та теолінгвістики, сформувати необхідні теоретичні знання і практичні навички для здійснення самостійного філологічного дослідження.

Завдання – це викладення базових концепцій теолінгвістики; аналіз вихідних настанов та методологічних засад синергетики у розвитку теолінгвістичної теорії; поглиблення, узагальнення та систематизація теоретичних знань аспірантів з германського мовознавства.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

б) загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей;

ЗК 03. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

в) фахові компетентності:

ФК 02. Здатність збирати дані для філологічного дослідження, систематизувати та інтерпретувати їх;

ФК 04. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

Програмні результати навчання

ПРН 01. На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання.

ПРН 02. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН 03. Уміти проводити огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів у галузі дослідження, формулювати й обґрунтовувати власну наукову концепцію.

ПРН 04. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН 06. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН 08. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

ПРН 012. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **знати:**

- синергетичні властивості дискурсивних утворень, поняття самоорганізації у складних мовних системах;
- засади лінгвосинергетичного підходу до аналізу дискурсу, провідні школи та теоретичні моделі;
- прагматичні, риторичні та інтонаційні особливості англomовного проповідницького і молитовного дискурсів;
- сутність теолінгвістики як синтетичного напрямку сучасного мовознавства, її цілі, завдання та об'єкти дослідження;
- передумови виникнення теолінгвістики в контексті еволюції гуманітарного знання;
- методологічні основи теолінгвістики: загальні та спеціальні методи, релевантні до аналізу релігійного дискурсу;
- гносеологічні та епістеміологічні основи теолінгвістичного підходу як частини синтетичної галузі знань.

У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен **вміти:** застосувати комплексний підхід до наукового філологічного дослідження; визначати оптимальні методи аналізу мови та літератури; використовувати отримані фундаментальні знання і практичні навички на всіх етапах виконання науково-дослідної роботи, включаючи пошук необхідної інформації, планування експерименту, безпосереднє виконання роботи та обговорення отриманих результатів, формулювання теоретичних висновків; використовувати теоретичні знання у власних наукових дослідженнях.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Синергійний підхід до дослідження дискурсу

Тема 1. Феномен синергії. Історичний аспект.

Тема 2. Філософський аспект синергії. Напрями та течії.

Тема 3. Синергійно-синергетичні властивості дискурсивних утворень. Модель розвитку складної системи, що самоорганізується.

Тема 4. Лінгвосинергетичний підхід до вивчення дискурсу. Напрями та течії.

Тема 5. Прагматичні, риторичні й інтонаційні особливості англомовних проповідницького та молитовного дискурсів. Семіотичний вияв синергізму у релігійному дискурсі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

Теолінгвістичний підхід до дослідження дискурсу

Тема 6. Теолінгвістика як новий синтетичний науковий напрям мовознавства. Суб'єктивні та об'єктивні передумови виникнення теолінгвістики.

Тема 7. Історія становлення західної та слов'янської теолінгвістики. Основні напрями та течії.

Тема 8. Часткова та загальна теолінгвістика. Синхронічна та діяхронічна теолінгвістика. Цілі, завдання, методи.

Тема 9. Методологія теолінгвістики. Загальні та спеціальні методи теолінгвістичного підходу.

Тема 10. Гносеологічне коріння складників теолінгвістики. Епістеміологічні складники синтетичної галузі знань.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Вечірня форма			
	Усього	У тому числі			Усього	У тому числі		
		л	п	ср		л	п	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Синергійний підхід до дослідження дискурсу								
Тема 1. Феномен синергії. Історичний аспект	12	1	1	10	12	1	1	10
Тема 2. Філософський аспект синергії	14	1	1	11	14	1	1	11
Тема 3. Синергійно-синергетичні властивості дискурсивних утворень. Модель розвитку складної системи, що самоорганізується.	7	1	1	5	7	1	1	5
Тема 4. Лінгвосинергетичний підхід до вивчення дискурсу. Напрями та течії.	7	1	1	5	7	1	1	5
Тема 5. Прагматичні, риторичні та інтонаційні особливості англомовних проповідницького та молитовного дискурсів	9	2	2	5	8	2	2	5
Разом за змістовим модулем 1	48	6	6	36	48	6	6	36
Змістовий модуль 2. Теолінгвістичний підхід до дослідження дискурсу								
Тема 6. Теолінгвістика як новий науковий	8	2	2	5	8	2	2	5

напрям мовознавства Суб'єктивні та об'єктивні передумови виникнення теолінгвістики.								
Тема 7. Історія становлення західної та слов'янської теолінгвістики. Основні напрями та течії.	7	1	2	5	7	1	2	5
Тема 8. Часткова та загальна теолінгвістика. Синхронічна та діахронічна теолінгвістика. Цілі, завдання, методи.	25	1	2	5	25	1	2	5
Тема 9. Методологія теолінгвістики. Загальні та спеціальні методи теолінгвістичного підходу.		1		5		1		5
Тема 10. Гносеологічне коріння складників теолінгвістики. Епістеміологічні складники синтетичної галузі знань.		1		10		1		10
Разом за змістовим модулем 2	40	6	6	30	40	6	6	30
Усього годин	90	12	12	66	90	12	12	66

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин	
	Денна форма	Вечірня форма
Змістовий модуль 1. Синергійний підхід до дослідження дискурсу		
Тема 1. Феномен синергії. Історичний аспект	1	1
Тема 2. Філософський аспект синергії	1	1
Тема 3. Синергійно-синергетичні властивості дискурсивних утворень	1	1
Тема 4. Лінгвосинергетичний підхід до вивчення дискурсу	1	1
Тема 5. Прагматичні, риторичні та інтонаційні особливості англомовних проповідницького та молитовного дискурсів	2	2
Разом за змістовим модулем 1	6	6
Змістовий модуль 2. Теолінгвістичний підхід до дослідження дискурсу		
Тема 6. Теолінгвістика як новий науковий напрям мовознавства. Історія становлення західної та слов'янської теолінгвістики	2	2
Тема 7. Часткова та загальна теолінгвістика	2	2
Тема 8. Синхронічна та діахронічна теолінгвістика	2	2
Тема 9. Методологія теолінгвістики		
Тема 10. Гносеологічні корені складників теолінгвістики		
Разом за змістовим модулем 2	6	6
Усього годин	12	12

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/види завдань	Кількість годин	
		Денна форма	Вечірня форма
Змістовий модуль 1.			
1.	Тема 1. Проповідь як особливий вид релігійної комунікації.. Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	10	10
2.	Тема 2. Молитва як жанровий різновид релігійного дискурсу Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	11	11
3.	Тема 3. Архітектоніка основних християнських течій. Написання доповіді. Підготовка до практичного.	5	5
4.	Тема 4. Англіканство як специфічний напрям у християнському віровченні. Підготовка до практичного.	5	5
5.	Тема 5. Ритуал богослужіння як семіотичний вияв синергізму Підготовка до практичного.	5	5
	Разом за змістовим модулем 1	36	36
Змістовий модуль 2.			
6.	Тема 6. Стандартизація молитви як вияв синергії . Опрацювання теоретичної літератури. Підготовка до практичного.	5	5
7.	Тема 7. Псалми як особливий різновид молитовних текстів Опрацювання теоретичної літератури.	5	5
8.	Тема 8. Категорія сакральності в дискурсі проповіді . Підготовка презентації. Підготовка до практичного.	5	5
9.	Тема 9. Мелодичні характеристики англословної проповіді та молитви. Підготовка доповіді.	5	5
10.	Тема 10. Синергійно-синергетичні властивості дискурсивних утворень . Презентація результатів власної моделі синергійного розвитку системи .	10	10
	Разом за змістовим модулем 2	30	30
	Усього	66	66

В якості самостійної роботи здобувач може пройти професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси, громадянську освіту, отримати відповідний сертифікат на освітніх платформах, що може бути зараховано як періодичний, поточний та фрагмент підсумкового контролю. Пропонуються до розгляду такі курси, які можуть бути визнані як періодичний, поточний контроль та/або бонусні бали (за бажанням здобувача):

Неформальна освіта		
	Назва освітньої платформи, назва онлайн курсу, короткий опис, посилання	Дотично до теми (та/або компетентності, результати навчання, що формуються)
1.	Освітня платформа edX сумісно з HarvardX: Christianity Through Its Scriptures - Християнство крізь призму Святого Писання https://www.edx.org/learn/christianity/harvard-university-christianity-through-its-scriptures Після завершення курсів надається сертифікат.	Дотично до формування програмних результатів навчання: ПРН01. ПРН06. ПРН08. ПРН12.

Для зарахування в якості періодичного, поточного або фрагмента підсумкового контролю здобувач має подати документ, що підтверджує неформальну освіту, програму, зробити опис компетентностей та результатів навчання, сформованих під час неформальної освіти.

Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання.

9. Методи навчання

Словесні: лекції (проблемні, лекції з аналізом конкретних ситуацій), пояснення, дискусія, обговорення проблемних ситуацій;

наочні: ілюстрація (у тому числі мультимедійні презентації), метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень;

практичні: підготовка і виступи з доповідями, обговорення доповідей, підготовка презентацій, експериментальні дослідження.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання доповідей, презентацій, в т.ч. результатів власних досліджень.

Підсумковий контроль: формою підсумкового контролю в рамках навчальної дисципліни є залік.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	Визначення
-------------------------------------	-------------	------------

1	2	3
90–100	A	Здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Виявляє цінні творчі ідеї.
85–89	B	Здобувач достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C	Здобувач припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	Здобувач припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E	Здобувач припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	Здобувач продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	Здобувач не виклав матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.

11. Питання для поточного контролю

1. У чому полягає сутність феномена синергії в контексті гуманітарного знання?
2. Які історичні етапи формування синергетичного підходу?
3. Які науковці зробили вагомий внесок у розвиток теорії синергії?
4. Як пов'язана синергія з ідеєю самоорганізації в системах?
5. У чому полягає філософське підґрунтя синергетики як міждисциплінарної науки?
6. Які основні філософські напрями вплинули на становлення синергетичного мислення?
7. Чим відрізняються окремі течії філософського розуміння синергії?
8. Як синергетика переосмислює поняття причинності та хаосу?
9. Що таке дискурсивне утворення в лінгвістичному контексті?

10. Які синергетичні властивості виявляються у дискурсивних структурах?
11. У чому полягає модель розвитку складної самоорганізованої системи в лінгвістиці?
12. Як дискурс функціонує як динамічна та відкрита система?
13. У чому суть лінгвосинергетичного підходу до вивчення дискурсу?
14. Які основні напрями та школи лінгвосинергетики існують?
15. Як взаємодіють мова, мислення і комунікація в лінгвосинергетичній моделі?
16. Яким чином лінгвосинергетика досліджує зміну дискурсу в часі?
17. Які прагматичні особливості притаманні англomовному проповідницькому дискурсу?
18. Як риторичні стратегії реалізуються у молитовному дискурсі англomовної традиції?
19. Яку роль відіграє інтонація у релігійному дискурсі?
20. Що таке семіотичний вияв синергізму в релігійному тексті?
21. У чому полягає сутність теолінгвістики як нового напрямку мовознавства?
22. Які суб'єктивні та об'єктивні чинники сприяли виникненню теолінгвістики?
23. Як теолінгвістика поєднує мовознавчий і теологічний аналіз?
24. Які етапи становлення теолінгвістики у західній та слов'янській традиціях?
25. Які провідні напрями й течії розвиваються в теолінгвістиці сьогодні?
26. У чому різниця між частковою та загальною теолінгвістикою?
27. Які методи використовуються у синхронічному та діахронічному підходах теолінгвістики?
28. Які є загальні методи теолінгвістичного аналізу?
29. У чому полягає специфіка спеціальних методів теолінгвістичного підходу?
30. Як методологія теолінгвістики відображає її міждисциплінарний характер?
31. Яке гносеологічне підґрунтя лежить в основі теолінгвістичного дослідження?
32. Які епістеміологічні складники формують теолінгвістику як синтетичну галузь знань?

12. Розподіл балів, які отримують аспіранти

У ході поточного контролю аспірант може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожен тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це є середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Здобувач одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожен тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю аспірант набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль										Загальна оцінка
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	
100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Теолінгвістика у руслі синергетичних процесів».
2. Силабус навчальної дисципліни «Теолінгвістика у руслі синергетичних процесів».

14. Рекомендована література

Основна

1. Кравченко Н.О. Синергійність англомовного релігійного дискурсу (теолінгвістичний підхід): монографія / Н.О.Кравченко. – Одеса: КП ОМД, 2017. 408с. URL.: http://nbuv.gov.ua/UJRN/lvphj_2017_3_66
2. Піхтовнікова Л. С. Лінгвосинергетика : підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Л. С. Піхтовнікова, Т. І. Домброван, С. М. Єнікєєва, О. О. Семенець; за загальною редакцією проф. Л. С. Піхтовнікової. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. –288 с. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/resource/view.php?id=270280>

Додаткова

1. «Теорія теолінгвістики: феномен біблійності в українській лінгвокультурі та омовлення релігійної картини світу (аналіз дискурсивної практики XIX ст.) : [переднє слово, наук. ред. проф. Т. А. Космеди]. Харків : Майдан, 2019. 448 с. URL: <http://pub.onu.edu.ua/images/specrada/d4105102/aref-piddubna.pdf>
2. Піддубна Н. В. Теолінгвістика як нова дисципліна в системі підготовки філологів. Organization of the Educational Process in the Area of Philological Sciences: a Global Experience and National Practice: scientific and pedagogic internship, Venice, Nov. 16 – Dec. 28, 2020 / Ca' Foscari University of Venice. Venice: Baltija Publishing, 2020. С. 58–61. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/6428>
3. Піхтовнікова Л. С. Евристична й інтегрувальна роль синергетики в лінгвістиці. Нова філологія. 2017. № 69. С. 160–164. URL: <http://www.novafilolohiia.zp.ua/index.php/new-philology/article/view/303>
4. Crystal D. Whatever happened to theolinguistics? // Chilton P., Kopytowska M. (eds.). *Religious Language, Metaphor and the Mind*. 2013.
5. Hobbs V. An Introduction to Religious Language: Exploring Theolinguistics in Contemporary Contexts. London: Bloomsbury Academic, 2021. С. xiv–xv. URL: <http://www.bloomsburycollections.com/an-introduction-to-religious-language-exploring-theolinguistics-in-contemporary-contexts/foreword>
6. Bahtiyor qizi S. N. Theolinguistics. *Eurasian Journal of Social Sciences, Philosophy and Culture*. 2022. Vol. 2(2). P. 146–149. URL: <https://www.in-academy.uz/index.php/ejsspc/article/view/857>
7. van Noppen J.-P. From Theolinguistics to Critical Theolinguistics: the Case for Communicative Probity. 2004. URL: <http://www.jovanoppen.tk>
8. Collins E. F. Reflections on Ritual and on Theorizing about Ritual. *Journal of Ritual Studies*. 1998. Vol. 12(1). P. 1–7.
9. Marshall D. Behavior, Belonging, and Belief: A Theory of Ritual Practice. *Sociological Theory*. 2002. № 20(3). P. 360–380.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. An introduction to religious language exploring theolinguistics in contemporary contexts <https://doi.org/10.1177/20503032241226969>. Ця книга знайомить читачів із галуззю теолінгвістики — вивченням релігійної мови. Вона досліджує способи, якими люди говорять до Бога та про Бога.
2. Theolinguistics in Modern Religious Discourse <https://inter-publishing.com/index.php/IJLLAL/index> У книзі представлено основи теолінгвістики — наукового напрямку, що вивчає релігійну мову.